

SIKA-ALAN SALMONELLAVAHINKORAHASTOA KOSKEVA UUDISTUS

Aluksi

Maa- ja metsätalousministeriö on pyytänyt lausuntoja luonnoksesta hallituksen esitykseksi laiksi sika-alan salmonellavahinkorahastosta.

Lausuntoa on pyydetty seuraavilta tahoilta: oikeusministeriö, valtiovarainministeriö, sosiaali- ja terveysministeriö, Ahvenanmaan maakunnan hallitus, Helsingin yliopiston eläinlääketieteellinen tiedekunta, Luonnonvarakeskus, Ruokavirasto, Terveysten ja hyvinvoinnin laitos, Valtiontalouden tarkastusvirasto, Finanssiala ry, Suomen Eläinlääkäriliitto SELL ry, Suomen Kunnaneläinlääkäriliitto, Eläinlääkärihygieenikkojen yhdistys ry, Suomen Kuntaliitto ry, Lihakeskusliitto ry, Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK ry, Suomen Sikayrittäjät ry, Suomen Teurastamoyrittäjät ry, Svenska Lantbruksproducenternas Centralförbund SLC rf, Elintarviketeollisuusliitto ry ja Eläinten Terveys ETT ry.

Lausuntoaika oli 28.11.2025–2.2.2026. Lausuntoja saatiin 11.

Lausunto saatiin oikeusministeriöltä, sosiaali- ja terveysministeriöltä, valtiovarainministeriöltä, luonnonvarakeskukselta, Ruokavirastolta, Eläinten Terveys ETT ry:ltä, Finanssiala ry:ltä, Suomen Eläinlääkäriliitolta, Suomen Siipikarjaliitto ry:ltä sekä Suomen Teurastamoyrittäjät ry:ltä. Lisäksi yhteisen lausunnon antoivat Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK ry, Svenska Lantbruksproducenternas centralförbund SLC r.f, Suomen Sikayrittäjät ry, Elintarviketeollisuusliitto ry, HKFoods Finland Oy, Atria Suomi Oy ja Snellmanin Lihanjalostus Oy.

Yleisiä näkemyksiä

Oikeusministeriö on lausunnossaan arvioinut esitysluonnosta suhteessa perustuslain 87 §:ään ja henkilötietojen käsittelyä koskevien säännösten osalta.

Sosiaali- ja terveysministeriö suhtautuu lausunnossaan myönteisesti budjetin ulkopuoliseen sika-alan salmonellarahastoon.

Valtiovarainministeriö toteaa lausunnossaan valtiontalouden tarkastusvirastosta annetun lain (676/2000) 2 §:n mukaisen tarkastusalueen kattavan salmonellavahinkorahaston tilintarkastuksen hoitamisen. Valtiovarainministeriö myös huomauttaa, että esitys liittyy valtion vuoden 2027 talousarvioesitykseen ja sille on pyydettävä esittelylupa valtiovarainministeriöltä.

Luonnonvarakeskus toteaa lausunnossaan salmonellarahaston vastaavaan tarpeeseen, joka hyödyttää kansanterveyttä ja auttaa turvaamaan sikatalouden toimintaedellytyksiä. Lausunnon mukaan yksinkertaistetut korvaus- ja maksuperusteet johtavat tarkempaa kustannuslaskentaa ennakoitavampaan ja hallinnollisesti kevyempään lopputulokseen.

Terveysten ja hyvinvoinnin laitos THL ilmoittaa, että sillä ei ole lausuttavaa asiaan.

Eläinten Terveys ETT ry pitää salmonellavahinkorahaston perustamista kannatettavana ja välttämättömänä toimenä salmonellan tehokkaaksi vastustamiseksi. Lausunnossa todetaan, että vastaaville rahastoille voi olla tulevaisuudessa tarve muidenkin eläinlajien osalta.

Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK ry, Svenska Lantbruksproducenternas centralförbund SLC r.f, Suomen Sikayrittäjät ry, Elintarviketeollisuusliitto ry, HKFoods Finland Oy, Atria Suomi Oy ja Snellmanin Lihanjalostus Oy kannattavat yhteisessä lausun-

nossaan salmonellavahinkorahaston perustamista ja pitävät onnistuneina perustelujen kuvauksia, jotka koskevat valmistelua ja vaihtoehtojen arviointia sekä muiden maiden käytäntöjä. Lausunnossa toimiala toivoo, että mahdollisuudesta rahaston varojen sijoittamiseen keskusteltaisiin.

Finanssiala ry pitää lausunnossaan esitysluonnosta on hyvin valmisteltuna ja toteaa, että sillä ei ole esitykseen huomautettavaa.

Suomen Eläinlääkäriliitto kannattaa lausunnossaan esitystä sika-alan salmonellavahinkorahaston perustamisesta. Lausunnossa huomautetaan, että myös nautatilojen salmonellasaneerausten edellytykset tulee turvata pitkällä aikavälillä.

Suomen Siipikarjaliitto ry pitää lausunnossaan hallituksen esitystä sika-alan salmonellavahinkorahastosta kannatettavana ja katsoo aiheelliseksi, että riskienhallintaratkaisuja arvioidaan jatkovalmistelussa myös muiden tuotantosuuntien osalta.

Suomen Teurastamoyrittäjät ry toteaa lausunnossaan, että ehdotus salmonellavahinkorahastosta pienentäisi sika-alan yrittäjien liiketoimintariskiä ja voisi lieventää yrittäjäriskiä yleisemmin.

Suhteesta perustuslakiin

Oikeusministeriö huomauttaa lausunnossaan, että esitysluonnoksen säätämisyjärjestysperusteluista ei käy ilmi, minkä pysyvien tehtävien hoitamiseksi rahasto on välttämätöntä perustaa. Lausunnon mukaan säätämisyjärjestysperusteluissa tulisikin nimenomaisesti todeta, että perustuslakivaliokunnan lausunto on tarpeen ainakin tämän kysymyksen arvioimisen takia.

Valtiovarainministeriö pitää lausunnossaan tärkeänä, että esitystä täydennetään yksilöidyllä arvioinnilla siitä, onko ehdotetun rahaston perustamiseen perustuslaissa tarkoitettu valtion pysyvän tehtävän hoitamisen edellyttämä välttämätön syy. Lausunnossa lisätään vielä, että eduskunnan perustuslakivaliokunnalla tulee olla mahdollisuus lausua asiasta. Vahinkomaksujen osalta valtiovarainministeriö toteaa lausunnossaan verovelvollisuutta ja veron määrää koskevien säännöksiä täyttävän perustuslain 81 §:n 1 momentissa säädetyt verolle asetetut vaatimukset. Lausunnossa nähdään sen takia perustelluksi sisällyttää esitykseen muutoksenhakua koskeva säännös verolain oikeussuojavaatimusten mukaisesti.

Rahaston hallinnoinnista ja rahoittamisesta

Valtiovarainministeriö kiinnittää lausunnossaan huomiota Ruokavirastoon kohdistuviin säästöihin ja kustannuspaineisiin sekä toteaa, että rahaston hallinnointiin liittyvät menot tulee pyrkiä minimoimaan mahdollisimman suurelta osin. Lausunnossa kiinnitetään huomiota siihen, ettei esityksessä kattavasti yksilöidä, miksi rahaston maksutalouden joustojen osilta laissa ehdotetaan säänneltäväksi lainanottomahdollisuuden lisäksi mahdollisuutta rahaston pääomittamiseen siirtoina valtion talousarviosta.

Ruokavirasto huomauttaa lausunnossaan, että salmonellarahaston toimeenpanoon liittyy korvauskäsittelyyn ja rahaston hallinnointiin kohdistuvia epävarmuuksia, jotka voivat aiheuttaa Ruokavirastolle esitetyn 2 htv:n ylittymisen. Lausunnossa korostetaan, että salmonellarahaston hallinnoimiseen ja korvauskäsittelyyn toimeenpanoon osoitetaan Ruokavirastolle riittävät lisäresurssit rahaston toiminnan ja korvausten maksamisen turvaamiseksi. Sikarekisterin osalta Ruokavirasto lausunnossaan toteaa, että jos rekisteriä uudistavalle ETU-projektille ei osoiteta vuodelta 2027 puuttuvaa rahoitusta, ei salmonellarahaston toiminnan edellytyksenä olevien rahoitusmaksujen aineiston keräämistä pystytä toteuttamaan rahastoon vuoden 2028 alkuun mennessä. Lausunnossa eritellään vielä Ruokavirastolle salmonellarahaston perustamisesta ja toiminnan käynnistämisestä aiheutuvat kertaluontoiset kustannukset sekä vuodelle 2028 korvaustoiminnasta, eläinrekisterin ylläpidosta ja rahaston hallinnoinnista aiheutuvat pysyvät kustannukset.

Luonnonvarakeskus toteaa lausunnossaan, että ehdotettu alkupääoma ja mahdollisuus lainanottoon turvaavat rahaston toimintaedellytyksiä. Lausunnon mukaan tulevaisuudessa on tärkeää varmistaa riittävän rahoituspohjan lisäksi rahastoon perittävien maksujen kohtuullisuus. Luonnonvarakeskus huomauttaa vielä lausunnossaan, että korvauksiin liittyviä vaihteluita ja epävarmuuksia ei voida valmistelua varten tehdyissä tausta-analyyseissä täysin huomioida.

Salmonellavahinkomaksujen kantamisesta ja korosta

Valtiovarainministeriö huomauttaa lausunnossaan, että ensimmäistä toimintavuotta koskevan maksuvelvollisuuden alkamiseen liittyvän olennaisen rajauksen on perusteltua ilmetä selkeästi jo säännöstekstistä. Lisäksi lausunnossa viitataan ympäristövahinkorahastosta annetun lain 11 §:ään ja ehdotetaan esityksen 9 §:n täsmentämistä maksupäätöksen antamisen ja ensimmäisen maksuerän ajankohdan osalta maksuvelvoitteiden ennakoitavuuden parantamiseksi. Valtiovarainministeriö pitää lausunnossaan vielä perusteltuna harkita lakiin otettavaksi täsmällisemmät säännökset viranomaisaloitteisesta oikaisusta ja sitä koskevista määräajoista.

Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK ry, Svenska Lantbruksproducenernas centralförbund SLC r.f, Suomen Sikayrittäjät ry, Elintarviketeollisuusliitto ry, HKFoods Finland Oy, Atria Suomi Oy ja Snellmanin Lihanjalostus Oy huomauttavat yhteisessä lausunnossaan, että maksun maksamattomuus ei aina johdu taloudellisista vaikeuksista ja katsovat, että oikeus saada korvauksia salmonellavahinkorahastosta tulee rajata pois niiltä tiloilta, jotka eivät ole maksaneet veroluonteista vahinkomaksua asianmukaisesti.

Suomen Teurastamoyrittäjät ry kannattaa sitä, että vuoden maksu kerättäisiin kahdessa osassa. On tärkeää, että maksujen veloitusaikataulu on ajoissa tiedossa, jotta tilan toimintaa on edellytyksiä budjetoida. Sen vuoksi on hyvä, että 9 §:n mukaan maksupäätös on saatettava tietoon 2 kk aiemmin. Olisi suotavaa, ettei maksuaikataulua määriteltäisi siten, että toimialalle kertyisi useita hallinnon perimiä maksuja samanaikaisesti.

Saneeraussuunnitelmasta

Eläinten Terveys ETT ry ehdottaa lausunnossaan ja **Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK ry, Svenska Lantbruksproducenernas centralförbund SLC r.f, Suomen Sikayrittäjät ry, Elintarviketeollisuusliitto ry, HKFoods Finland Oy, Atria Suomi Oy ja Snellmanin Lihanjalostus Oy** ehdottavat yhteisessä lausunnossaan perustelujen täsmentämistä siten, että saneeraussuunnitelmaa voitaisiin tarvittaessa muuttaa perustellusta syystä. Lausunnoissa todetaan lisäksi, että nopean ja tehokkaan toiminnan varmistamiseksi taudin torjuntatoumia tulisi voida aloittaa jo ennen kuin varsinainen, laaja saneeraussuunnitelma olisi kokonaisuudessaan valmis.

Korvauksen epäamisestä

Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK ry, Svenska Lantbruksproducenernas centralförbund SLC r.f, Suomen Sikayrittäjät ry, Elintarviketeollisuusliitto ry, HKFoods Finland Oy, Atria Suomi Oy ja Snellmanin Lihanjalostus Oy huomauttavat yhteisessä lausunnossaan, että poikkeusluvalla siirrettäviä sikoja vastaanottavan pitopaikan tulee olla korvausoikeuden piirissä, sillä siat on lähtökohtaisesti hyvän toimintatavan mukaisesti todettu salmonellavapaiksi. Lausunnossa toivotaan, että perusteluja täydennettäisiin lisäämällä esimerkki tilanteesta, jossa sikayrittäjän olisi pitänyt tietää, että eläin sairastaa salmonellaa.

Korvausten takaisinperinnästä ja valtion takautumisoikeudesta

Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK ry, Svenska Lantbruksproducenernas centralförbund SLC r.f, Suomen Sikayrittäjät ry, Elintarviketeollisuusliitto ry, HKFoods Finland Oy, Atria Suomi Oy ja Snellmanin Lihanjalostus Oy toivovat lausunnossaan perusteluihin esimerkkejä, milloin tilan voidaan tulkita levittäneen salmonellaa toiselle tilalle huolimattomuuttaan.

Rahaston hallituksesta ja sen kokoonpanosta

Eläinten Terveys ETT ry pitää lausunnossaan tärkeänä, että hallituksen vastuun laajuus ja merkitys kuvaillaan perusteluissa tarkasti. Hallituksen kokoonpanon osalta lausunnossa katsotaan, että hallitukseen tulee nimittää varsinaisiksi jäseniksi ainakin MTK:n, SLC:n, ja lihatalojen edustajat sekä heidän varajäsenensä. Lausunnon mukaan sen lisäksi, että Ruokavirastolle tulee varata hallitukseen pysyvän asiantuntijan rooli säännöksessä mainitun sihteerin roolin ohella, tulee myös Eläinten terveys ETT ry:n roolia rahaston kokoonpanossa harkita.

Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK ry, Svenska Lantbruksproducenternas centralförbund SLC r.f, Suomen Sikayrittäjät ry, Elintarviketeollisuusliitto ry, HKFoods Finland Oy, Atria Suomi Oy ja Snellmanin Lihanjalostus Oy pitää lausunnossaan tärkeänä selittää hallitusvastuun merkitys perusteluissa huolellisesti. Hallituksen kokoonpanon osalta lausunnossa todetaan, että hallitukseen tulee nimittää varsinaisiksi jäseniksi ainakin MTK:n, SLC:n, Suomen Sikayrittäjät ry:n, HKFoods Oy:n, Atria Suomi Oy:n, Snellmanin Lihanjalostus Oy:n edustajat ja heidän varajäsenensä. Lausunnon mukaan myös Ruokavirastolle tulee varata hallitukseen pysyvän asiantuntijan rooli säännöksessä mainitun sihteerin roolin ohella.

Suomen Teurastamoyrittäjät ry esittää lausunnossaan kysymyksiä valtiovarainministeriön sekä Suomen Teurastamoyrittäjien osallistamisesta rahastoa johtavaan hallitukseen.

Henkilötietojen suoja

Oikeusministeriö ehdottaa lausunnossaan esitysluonnoksen täydentämistä tiedolla siitä, sisältyykö esitysluonnokseen EU:n yleisen tietosuojasetuksen soveltamisalalle kuuluvaa sääntelyä tai vaihtoehtoisesti, mihin tietosuojasetuksen kohtaan tai kohtiin kansallisen liikkumavaran käyttö perustuisi ja miten liikkumavaraa on tarkoitus käyttää. Lausunnon mukaan jatkovalmistelussa esitystä tulee täsmentää ruokahallinnon tietovarantolain ja esitysluonnoksen välisen suhteen osalta sekä varmistaa esityksen yhteensopivuus julkisen hallinnon tiedonhallinnasta annetun lain kanssa. Lain 22 §:n 4 momentin osalta oikeusministeriö huomauttaa vielä, että tiedonsaantioikeutta on jatkovalmistelussa täsmennettävä perustuslakivaliokunnan vakiintunut lausuntokäytäntö huomioon ottaen. Lisäksi 29 §:n sisältöä ehdotetaan lausunnossa muutettavan siten, että tiedonantovelvollisuutta laajennettaisiin koskemaan myös salassa pidettäviä tietoja.